

peilillä

peilaten

RUOTSISSAHAN on jo pitkään ollut käytäntönä, että tutkijan kyvykkyyden mittarina on oma, laaja tutkimusprojekti. Projektirahojen saamiseksi laaditaan mittavia ja kunnianhimoisia suunnitelmia ja tuloksista ilmoitetaan sitten moniosaisissa suurteossarjoissa. Suuret tutkimuslaitokset ponnistelevat kuumeisesti pysyäksään perillä kaikista sekalaisista projekteistaan, ja yksittäiset tutkijatkin ovat saattaneet uppoutua liian monien hankkeiden tahmeaan liisteriin. Sattuu myös Suomessa.

Seuraavassa ohje, joka auttaa laitoksia pysymään selvillä kohtalostaan ja joka voidaan viritellä myös yksittäisen tutkijan tarpeisiin: on hankittava *projektitaulu*. Esimerkiksi seuraavasti:

Laitoksen käyttöön ostetaan Montrealin kisojen tulostaulu; vähän käytetty, mutta täysin toimintakelpoinen.

Projektien nimet: Vihreä tai punainen LED-näyttö aikajaksotuksella, jossa seuraavat: aloituspäivä, arvioitu loppumisaika sekä tutkimuksen nykyvaihe. Kuukausi-, vuosineljännes-, vuosi- ja jätkausiperiodein.

Tutkijoiden nimet: LED-näyttö. Tulostauluun voi myös ohjelmoida tutkijan viimeisimpiä liikkeitä videokuvana (hidastettuna, pysäytettynä ja 8-kertaisella nopeudella).

Tauluun esitetään asennettavaksi ääni- ja valomerkkejä. LED-näyttö, joka vilkkuu tutkijan tunnusvärejä vauhdilla joka on tahdistettu tut-

kimuksen etenemisvauhtiin. Alkususäys: kerran kolmessa kuukaudessa, kerran viikossa, kolme kertaa päivässä, tunnin välein, joka kuudes minuutti, 20 kertaa minuutissa.

Viimeisessä vaiheessa taulu alkaa soittaa R. Wagnerin *Valkyrioiden tuloa*, ampuu 21 kanuunanlaukausta ja lähettää ilotulitusraketteja. Kun projekti on valmis, se soittaa J. Brahmsin *Deutsches Requiem*in Dolby-stereona.

Muistakaapa laitoksenne hankintamäärärahoja suunnitellesanne!

JOTAIN MATAX Tanskanmaalla, sanotaan. Voi olla, ainakin suu- ja sorkkatautia on. Mutta television hirmumyrskyjournalismi on Tanskassa etevää meikäläiseen verrattuna. - Hirmumyrskyhän kaatoi syksyllä 1982 Lapin metsiä, kaatoi metsiä ja katkoi kommunikaatioyhteyksiä. Tv-journalistit tyytyivät kököttelemään sisällä odottelemassa tyynempää säätä. Sitten myöhemmin, jälkeinpäin ihmeteltiin kameran silmällä myrskyn moninaisia tuhojälkiä. *Willy Stiewe* tiesi jo 1933 (teoksessa *Das Bild als Nachricht. Nachrichtenwert und -technik des Bildes*), miten journalistisesti pitäisi menetellä: "Kuvan muodossa esitettävän uutisen on näytettävä selkeästi tapahtuman ratkaiseva huipennus." Ehkä on pääteltävä, etteivät tv-uutiset esittäneet uutista Lapin myrskystä kuvan muodossa ensinkään, vaan sanan - samalla tietysti laimeasti. - Tanskassa tuuli puhalsi kovasti 18.1.83. Samana iltana meilläkin nähtiin tv-uutisissa, miten todella puhalsi. Ne oli Tanskan tv-kuvaajat menneet sinne myrskyyntottamaan nauhalle, miten metsä meni matalaksi. Risuja YLE:n hirmumyrskyjournalismille, ruusuja tanskalaisille.

TAANNOIN TYÖRYHMÄN nimen ottanut ryhmä tiedotus-tutkijoita moitti YLE:n uutis- ja ajankohtais-toimintaa radion puolella kovin sanoin tässä samassa lehdessä: "Television tavoin radiokin tyytyy *sanan* välittäjäksi; kriittiseen *vastasanaan* ei uutisista löydy aineksia. ...- Radion kohdal-

la vastasanan puuttuminen on traagisempaa kuin television. Välineenä radio nimittäin antaisi kriittisiin teko- ja lähestymistapoihin erinomaiset mahdollisuudet. Radio on teknisesti joustava; niin lähetys- kuin vastaanottopää ovat periaatteessa liikkuvia, keveitä. Nauhuri ja toimittaja, jopa suoran lähetysten vaatima välineistö, on helppo kuljettaa minne tahansa tapahtumapaikalle. Radion avulla voidaan päästä hyvin lähelle kaksisuuntaista viestintää, jossa toimitus on yleisön keskellä. Radio voi tarjota koko maailman suorassa lähetyksessä." - *Tampereen aamuradioon* eivät Työryhmän moitteet pure. Peilin heijastusten perusteella aamuradio on joustava, se liikkuu, se on usein juuri tapahtumapaikalla (bussipysäkillä, jonka paikasta riidelään, ritisevällä jäällä matkalla syrjäiselle kerjatilalle, kiitotavaraterminaalissa, aamuvarhaisessa suurleipomossa, Hämeenkadulla harhailemassa jne.), se on yleisön keskellä, se tarjoaa suorassa lähetyksessä - ei sentään koko maailmaa, mutta Tampereen seudun kylläkin. Tämä kaikki on siis mahdollista, ainakin paikallistasolla. Voisiko olla opiksi otettavaa, valtakunnantoumittajat?

SANANVAPAAUS JA PELOT. Radio- ja televisiokomitean ehdotukseen kaapelitelevisioiden toimintalaiksi sisältyy pykälä, jonka mukaan "toimiluvan myöntäminen ei saa johtaa sananvapauden kannalta epäsuotuisaan yksityiseen, valtakunnalliseen, alueelliseen tai paikalliseen tiedotusmonopoliin eikä se saa muutoin kaventaa sananvapautta". Helsingin Sanomat selosti 28.1.83 oikeuskansleri Kortteen kantaa: "Tätä lakisäännöksessä tavaltaan ilmaista pelkoa sananvapauden vaarantumisesta on oikeuskanslerin mielestä vaikea ymmärtää perustelluksi." Kortteen mielestä siis komitea pelkää (joskin turhaan) *sananvapauden puolesta*, ei *sananvapautta*. - Seuraavana päivänä 29.1.83 oli uutinen noussut pääkirjoitukseen. Luimme: "Oikeuskansleri ihmettelee aiheellisesti niitä lakiehdotuksen perusteita, jotka sananvapautta korostaessaan paljastuvatkin sananvapautta rajoittaviksi. Tällaista lainsäädäntöhaluk-

kuutta ohjaa selvästi lisääntyvä sananvapauden pelko." - Yritämme seurata HS:n käännteitä: Sananvapauden korostaminen on sananvapauden rajoittamista. Silloin pelko sananvapauden puolesta onkin sananvapauden itsensä pelkoa.

Joku näkee unta. Freud: "...uni vaikuttaa uniajatteluun nähden sijoiltaan joutuneelta, ja juuri tämä sijoiltaan joutuminen tuottaa sen, että uni ilmenee valvetilan sielunelämälle vieraina ja käsittämättömänä." Näkikö komitea vai näkikö HS unta? Vai kenties oik.kansl. Korte?

Tiedotustutkimus 1982

(5. vuosikerta)

Toimitus: Jukka Haapasalo (päätoimittaja), Kauko Pietilä (toimitussihteeri), Heikki Hellman, Maija Jussilainen (1-3), Pekka Kaarninen (4), Juha Kulmanen, Leena Paldán ja Tuomo Sauri.

1 Pääkirjoitukset

- HAAPASALO, Jukka. Julkisesti: yksin oot. 3, s. 1-2.
HAAPASALO, Jukka. Kulttuuripalsta ja narsis-
sit. 2, s. 1-2.
HAAPASALO, Jukka. Tiedotustutkimus, 5 v. 4, s.
1-2.
PALDÁN, Leena & HELLMAN, Heikki. Unohtunut hor-
risontti. 1, s. 1-2.

2 Artikkelit

- AGUIRRE-BIANCHI, Claudio & HEDEBRO, Göran.
Toinen informaatio. MacBride-raportista eteen-
päin. 1, s. 12-24.
ALANEN, Antti. Uuden journalismin tribuuni. 3,
s. 57-59.
CONNELL, Ian. Tv-uutiset ja yhteiskuntasopi-
mus. 2, s. 35-50.
HEDEBRO, Göran. Ks. AGUIRRE-BIANCHI, Claudio.
HELLMAN, Heikki. Musiikkia kaikille! 3, s. 13-
30.
HEMÄNUS, Pertti. Indoktrinaatio tutkimuskoh-
teena. 4, s. 64-71.
HUJANEN, Taisto. Ahmavaaralainen tietoteoria
ja kriittinen tiede. 4, s. 72-82.
ILMONEN, Kaj. Kun terveys alkoi myydä. 3, s.
51-56.
MALMBERG, Tarmo. Elokvasta historiantutkimuk-
sen kohteena. 3, s. 31-40.
MALMBERG, Tarmo. Identiteettiä etsimässä. Kom-
mentti V. Pietilän esitykseen. 4, s. 13-21.
MINKKINEN, Sirkka. Tutkimuksesta käytäntöön,
käytännöstä tutkimukseen. 4, s. 83-86.
NORDENSTRENG, Kaarle. Joukkotiedotus yhteis-
kunnallisena voimana. 4, s. 56-63.
NORDENSTRENG, Kaarle. "Vaara YK:ssa". Infor-
maatiosodan rintamalinjoja. 1, s. 3-11.
PALDÁN, Leena. Mediatietoutta Birminghamista.
2, s. 3-16.
PIETILÄ, Kauko. Ajankohtais-TV:n kaksi ulot-
tuvuutta. 4, s. 104-122.
PIETILÄ, Veikko. Iltatuulen viesti. 4, s. 48-
55.
PIETILÄ, Veikko. Varsitietä pitkinkö? 4, s. 3-
12.
PIISPA, Matti. Virittääkö valistus? 3, s. 41-
50.
RANTANEN, Terhi. Sanomalehtien ulkomaanaineis-
to. Vaikutustutkimuksesta kansainvälisen kult-
tuurin tutkimukseen. 1, s. 35-46.
SIRONEN, Esa. Pako privaattiin? 3, s. 3-12.
STEINBOCK, Dan. Mainonta ja narsismi. 2, s.
51-64.
STEINBOCK, Dan. Mainoselokuvan symbolismi. Joh-
dantoa psykosemiotiikkaan. 4, s. 87-103.
SUOVA, Eino. Sanomalehtitiede valinkauhassa.
4, s. 24-37.
VARIS, Tapio. Kansainvälinen viestintä - teo-
riaa vai näkemyksiä. 1, s. 25-34.

- VEHMAS, Raino. Lehdistö- ja tiedotusopin ta-
voitteista. 4, s. 38-47.
WILLIS, Paul E. Symboli ja käytäntö. Popmusii-
kin yhteiskunnallisesta merkityksestä. 2, s.
17-34.
WOLFE, Tom. Julkisen elämän tarkkailija. 3, s.
60-74.
Yxi alcu. 4, s. 22-23.

3 Keskustelua

- HAAPASALO, Jukka. Kuviokelluntaa. 3, s. 77.
HEMÄNUS, Pertti. Välihuutoja puheenvuoroihin.
4, s. 123-126.
JUSSLAINEN, Maija. Bibliografioita piisaa.
1, s. 69.
LUOSTARINEN, Heikki. Tutkijat ja toimittajat.
1, s. 63-67.
RANTANEN, Terhi. Arvostelumoraalista. 1, s.
67-68.

4 Katsauksia

- HUJANEN, Taisto. Unesco-seminaari liennytys-
henkisenä. 2, s. 65-66.
JUSSLAINEN, Maija. Tiedotusopin tiedonlähtei-
tä. 1, s. 60-62.
JUSSLAINEN, Maija. Tiedotusoppia tietokonees-
sa. 2, s. 72-74.
JUSSLAINEN, Maija. Tietokanta testissä. 4, s.
127.
KURKI, Merja. H.I. Schillerin viestintäimpe-
rialismiteorian viestinnällisyydestä. 1, s.
47-52.
MALMBERG, Tarmo. Elokvatiedettä etsimässä.
2, s. 66-68.
PALDÁN, Leena. Ideologian taimitarhassa. 2, s.
70-72.
PALDÁN, Leena. Kansainvälistä viestintää kan-
sainvälisestä. 1, s. 58-59.
PALDÁN, Leena. Terveisiä Pariisista. 3, s. 75-
76.
PAUKKU, Leena. Kuka meitä suojelee? 1, s. 55-58.
PIETILÄ, Kauko. TOY:n kevätseminaari. 2, s. 74-
75.
RUULIO, Tiina. Daily Mail ja brittimellakat
1981. 2, s. 68-70.
TARKIAINEN, Kari. Uutissähkeet odottavat. 1, s.
52-55.

5 Kirja-arvostelut

- ALANEN, Antti. Matka journalismin äärelle. 2,
s. 75-81.
FALK, Pasi. Tavarafysiikkaa. 3, s. 78-84.
HELLMAN, Heikki. Julkkisten juurilla. 1, s. 81-
83.
HELLMAN, Heikki. Kielioppi atomikieleen. 4, s.
134-137.
HEMÄNUS, Pertti. Liebe zur Kunst. 3, s. 90-91.
JYRKIAINEN, Jyrki. Journalistisesta opportu-
nismista. 4, s. 137-141.
JYRKIAINEN, Jyrki. Tiedotusvälineet kansainvä-
lisisissä suhteissa. 1, s. 70-75.
KULMANEN, Juha. Maan mahtavin valintamyymälä.
1, s. 79-81.
LUOSTARINEN, Heikki. Kirjoittamaton lehdistö-
historia. 3, s. 88-90.
MÄNTYLÄ, Jorma. Frankfurt am Moskau. 3, s. 84-
87.

PALDÁN, Leena. Hirviöitä vai vapauttajia. 2, s. 81-84.
PALDÁN, Leena. Kulttuuri monikansallisten kä-
sissä. 1, s. 75-79.
PIETILÄ, Kauko. Tieto taikoo demokratiaa. 4,
s. 128-131.
RAHKONEN, Keijo. Mennyttä aikaa haikailemassa.
1, s. 83-85.
SAURI, Tuomo. Psykoanalyttista tv-teoriaa. 2,
s. 85-86.
SURAKKA, Louhi. Katetta ja vajetta. 4, s. 131-
133.

6 Muu aineisto

Opinnäytteitä. 1, s. 69; 2, s. 86.
Peilillä peilaten. 2, s. 88-91; 3, s. 95-97; 4,
s. 144-145.
Tapaamisia. 1, s. 87-88; 3, s. 94; 4, s. 143.
Uutta kirjallisuutta. 1, s. 85-87; 2, s. 87; 3,
s. 91-93; 4, s. 141-142.

7 Arvostellut kirjat

AUBREY, Crispin (toim.). *Nukespeak: the media
and the bomb.* (Heikki Hellman) 4, s. 134-137.
FOGELER, J.G. et al. (toim.). *Frankfurtin koulun
sosiaalifilosofia.* (Jorma Mäntylä) 3, s. 84-87.
HAUG, W.F. *Mainonta ja kulutus.* (Pasi Falk) 3,
s. 78-84.

HOFFMAN, Emil. *Medien-Freiheit? Anspruch und
Wirklichkeit.* (Jyrki Jyrkiäinen) 4, s. 137-141.
HÄKLI, Esko. *Tiedon taika. Ensyklopedioista
ennen ja nyt.* (Kauko Pietilä) 4, s. 128-131.
KLEINWACHTER, Wolfgang. *Massenmedien in den
internationalen Beziehungen.* (Jyrki Jyrkiäinen)
1, s. 70-75.
KLEMOLA, Pertti. *Helsingin Sanomat, sananvapau-
den monopoli.* (Juha Kulmanen) 1, s. 79-81.
MATTELART, Armand. *Multinational corporations
and the control of culture.* (Leena Paldán) 1,
s. 75-79.
NUMMINEN, Juha. *Julkisuuden kipeys.* (Heikki Hell-
man) 1, s. 81-83.
NUMMINEN, M.A. & SAARINEN, Esa. *Terässinfonia.*
(Keijo Rahkonen) 1, s. 83-85.
PRANTARE, Bo et al. *Lehdistö Pohjoismaissa.*
(Pertti Hemänus) 3, s. 90-91.
RISLAKKI, Jukka. *Erittäin salainen.* (Heikki Luos-
tarinen) 3, s. 88-90.
SALJE, Günther. *Film, Fernsehen, Psychoanalyse.*
2, s. 85-86.
SCHILLER, Herbert I. *Who knows: information in
the age of Fortune 500.* (Leena Paldán) 2, s. 81-
84.
Suomalaisen tiedotustutkimuksen bibliografia VII.
(Louhi Surakka) 4, s. 131-133.
THOMPSON, Hunter S. *Suuri hainmetsästys.* (Antti
Alanen) 2, s. 75-81.